

“Öte-ki Ben”

HÜLYA TARMAN

Nursel Mogan

Hülya Tarman 1981'den sonra yurt dışında aktif kadın politikalarının içerisinde bulundu. 1988'den sonra Türkiye'de ki feminist kadın politikalarının içinde çalıştı. Şimdilerde artık kamuya açılan yanıyla da lezbiyen feminist kimliğini çok açık kullanıyor. Öte-ki Ben projesi ile bir çok lezbiyen kadına ulaşarak kendilerini görünür kalmaya çalışıyorlar. Bu proje kapsamında projenin adıyla bir dergi çıkartıyorlar.

ÖYKÜ

Güneş yakmıyor bugün tenimi,
güneş kendisini sever gibi seviyor bugün beni,
başlıyormuşçasına yeniden hayata,
gökkuşağına inat
paylaşıyor bütün renklerini benimle
ve
gözlerini ilk gördüğüm zamanı hatırlıyorum,
birçok şeyin ilkiyle bakıyordun bana.
Birlikte reddettik öğrendiğimiz birçok şeyi.
Ve birlikte başladık bir ilke.
İnanmalarını beklemedik ve
hatta kabullenmelerini.
İstemedik hiç kimseden
seni,
beni
yani bizi
yani bizi biz yapan her ilkeyi,
bizi insanlaştıran
ve bizi,
ve yaşamı
ve yaşamayı böylesine sorgulatan şerbetin tadı-

nı anlamayı.

Öfkelenmedik sana ve bana,
paylaştık sana ve bana dairi,
bulutlardan yüreğimize kayan bir uyanışın parlaklığını hiç yitirmedik.
Dokunulanlarımıza dokunduk ki,
bakılanlarına tahammül edilmeyen bir elipsin içinde
ne büyük bir yuvarlaktı bakılanlarımıza bakmalarımız.
Belkinin,
olamazlığın,
paylaşılamazlığın
girdabında döne döne yitmeden
ve hâlâ inadına güzel,
inadına insan,
inadına sen
sen,
inadına ben
ben.

Nursel Modan

Nursel: *Merhaba Hülya hoş geldin. Bize biraz lezbiyen feminist oluşumunuzdan söz edermisin?*

Hülya: İki yıl önce Ötelenmişlik politik reddimizdir diyerek başladık ve öte-ki ben lezbiyen feminist oluşumu oluşturduk. Öte-ki ben lezbiyen feminist oluşum gereklilik olarak kendisini dayatmıştır. Sizlerin de bildiği gibi Türkiye’de eşcinsel hareket adına çalışan oluşumlar var ama bunlar hep karma oluşumlar. Lezbiyen kadının orada da varlığı ya çok az oldu ya hiç olmadı. Bizim çıkış noktamız buydu. Kadın kendi gücüyle, sadece kadın olarak ne yapabilir, bunu göstermekti. Ve tabii ki biyolojik olarak erkeklerden çok farklıyız, gay arkadaşlarımızdan çok farklıyız. Eşcinsel sınıf içerisinde, yaşadığımız ülke içerisinde bir çok sorunları ortak yaşıyoruz gibi görünsek de aslında bizler kadın olarak, biyolojik cinsiyetimiz olarak zaten ikincil konumlardayız. Birde lezbiyen kadın olmak, artı artı artı ikincil, üçüncü, dördüncü olmayı getiriyor. Bunu daha çok vurgulamak üzere, ortaya çıkarmak üzere görünür kıldık diyoruz.

Nursel: *Görünen o ki bunca karşı duruş, kendini görünür kulma zorlu bir süreç. O zaman geçmişe bir göz atıp, bu zorlu sürecin başlangıcına gidip, o günlerden bu günlere bir özet çıkartabilir miyiz?*

Hülya: Simone De Beauvoir’ın bir sözü var ‘kadın doğulmaz kadın olunur’ diyor ya, sonra lezbiyen bir feminist de diyor ki ‘heteroseksüel doğulmaz heteroseksüel olunur’. Bunun çok gerçek bir şey olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki; bizler heteroseksüel bir toplum içerisinde varoluyoruz. Sonuçta ataerkinin orada yine dayatmaları var. Heteroseksist bir dayatmanın içerisinde varoluyoruz. Kendi cinselliğimizi, kendi cinsiyetimizi ne kadar sorguluyoruz onun üzerinde ne kadar çok düşünüyoruz da acaba bunu belirliyoruz. Yani cinselliğimizi yaşarken ya da onu bize yaşatmayı ne denli özgür kılıyorlar, biz kendimizi ne denli özgür kılıyoruz. Bunları çok fazla sorgulamıyoruz. İşte bu yüzden de bir çok kadın lezbiyen olduğunu bilmiyor, farkında değil diyoruz. Ya da orada yine toplumsal bas-

kılar ya da heteroseksist baskılar demek gerekiyor bence ona direk. Çünkü bizim direk böyle bir derdimiz var. İşte kültürün ve geleneklerin, eğitimin dayatmasıyla, toplum verilerinin böyle olması nedeniyle lezbiyen kadın evlenmek zorunda kalıyor. Evli olan bir çok lezbiyen tanıyorum. Ama artık onlara gerçekten lezbiyen mi denir yoksa heteroseksüelliği yeniden seçmiş insanlar mı denir orada benim kafam hala çok açık değil. Ben kendi keşfimi nasıl yaptım, o keşiften sonra kendinize isim koymak, onu adlandırmak sancılı ve uzun bir süreç olabiliyor. Ya evet ben böyleyim dedikten sonra bunu kabul ediş süreci geliyor. çünkü lezbiyen sözcüğü, hiçbir zaman kulağa hoş gelen bir şey değil, yani işte bir sürü önyargının üzerinde olduğu, gayet olumsuz, gayet kötü bir şey. Ama sizin kendi gerçeğinizi olduğunu kabul ettiğiniz andan itibaren bunun öyle olmadığını, bunun da sonuçta bir yönelim olduğunu ve kendinize dair bir şey olduğunu kabul ettiğinizde artık bunun ne kadar görünürde olmasına karar verip, böyle hareket ediyorsunuz. Bunu göze almak demek de yine karşı taraftan gelecek saldırıları da göze almak demek oluyor. Ama sonuçta insan varlığı her zaman her şeyin tehdidi altında ama insan varlığına her zaman da bir şekilde sahip çıkıyor.

Nursel : *bir çok kavramın altının boşaltıldığı bir toplumsal yapılanmada insanların kafası ‘lezbiyen kadın’ konusunda da karışık ya da şöyle ifade etmek daha doğru olur sanıyorum; Lezbiyenlik sadece cinsel tercih olarak biliniyor. Bu konudaki düşüncelerin neler?*

Hülya : Biraz önce de belirttiğim gibi biz heteroseksüelliği sorgulamıyoruz. Çünkü yaşamsal tek doğru gibi dayatılıyor. Heteroseksizim, cinsiyetçilik orada yine karşımıza çıkıyor. Bunun çok yoğun şiddeti altında yaşıyoruz. Üstelik bunları sadece biz lezbiyen olduğumuz için yaşamıyoruz. Siz heteroseksüel kadınlar da yaşıyorsunuz. Ama bunun ne kadar ayırdındasınız açıkçası bilmiyorum ve bunu hep birlikte sorgulayalım diyorum. İşte o yüzden de lezbiyen feminist politikanın yollarını biz bu yaşadığımız topraklar üzerinde açabilirsek bunlar çok daha net olacak. Bunlar bu güne ka-

dar konuşulamadı. Yine söylediğim şey bu lezbiyenliğin tek bir tanım ve tanımı yok. Ama genelde kullanılan ve gene işte hep cinsiyet üzerinden, cinsellik üzerinden yürüdüğü için böyle görülen bir tarafı var .duygusal, düşünsel ve seksüel olarak kendi cinsine ilgi duymak diye kabul gören bir tanımı var. Ama elli tane farklı kadınla konuştuğunuzda elli tane farklı kadın kendi lezbiyenlik tanımını kendisi yapacaktır. O yüzden ben kendi lezbiyenliği tanımlarken ha ben kadınlarla sevişmiyorum muym elbette sevişiyorum ama her zaman, her gün bir kadınla sevişmiyorum. Onlarla sevişmediğim zaman lezbiyen değil miyim? Ya da her gün bir kadınla uyumuyorum. Heteroseksüel kadınlar yine çok yakın bir arkadaşını çok çekici bulabilir. Ne hoş kadın diyebilir. Bunu söylediği zaman lezbiyen mi oluyor? Ben böyle bir şey söylemiyorum ama ben kendime lezbiyenim diyorum. Bir kadın bana görsel olarak çekici gelmiyor diyorum. Hiç böyle bir şey yaşamadım diyorum ama kendimi lezbiyen olarak adlandırıyorum. Yani bunlar o kadar farklı şeyler ki ben kendi adıma lezbiyenliği yaşam biçimi olarak adlandırıyorum. Ben lezbiyen bir kadınam ve böyle yaşıyorum. Heteroseksizme karşı sürekli mücadele veriyorum, bunun ne menem bir şey olduğunu sürekli anlatmaya çalışıyorum.

Nursel : *Buraya kadar doğru anladıysam eğer, lezbiyen kimlik diye tanımlayabileceğimiz bir yaşamsal tercih söz konusu, lezbiyenliği tek başına bir cinsel tercih olarak tanımlamak yanlış öyle mi? Bir de lezbiyen kadının erkek cinselliğinde ki konumu üzerine konuşabilir miyiz?*

Hülya: Lezbiyenlik benim kimliğim. Ama eşcinselliğim yani bir kadını partner olarak seçmem benim yönelimim. Bir kimlik sorunu. Yani heteroseksüellik bir seçenektir ben bunu kabul etmedim, eşcinselliği tercih ettim. Böyle bir seçenek hepimizin önünde varsa hepimiz her şeyi seçebiliriz. Biz heteroseksüellik çok yanlış bir seçimdir arkadaşlar, hadi gelin eşcinselliği seçin demiyoruz. Ama eşcinsellik çok yanlıştır, heteroseksüelliği seçin gibi bir dayatma ki işte hasta, işte sapık, işte normal değil, yüzyıllardır hatta insanların oluşumu kadar eskidir bize ya-

pılan şey bu. Tarihten kaçırılanlar, tarihten gizlenenler, onun dışında görülenler, onun dışında ısrarla görülmeye çalışılanlar. Çünkü nesebin devamı zorunluluğu söz konusu. Biyolojik midir, genetik midir? Erkek soyuna hizmet edecek bir sürü şey lazımdır. Erkek kendi zevkini her zaman tatmin etmek zorundadır. Kadın eşcinselliği de işte bu anlamda hep erkek cinselliğinin bir objesi, bir fantezisi olarak boy gösterir. Pornografide iki kadının sevişmesi her zaman çok estetik, çok hoş, çok yumuşak gelir bir çok insana. Tabii ki bana öyle gelmiyor ama nedense o iki kadın orada sevişirken sonunda mutlaka bir erkek gelir ve son noktayı o koyar.

Nursel : *Lezbiyenliğin, erkek cinselliğine hizmet eden noktaya taşınmasının nedenleri neler olabilir?*

Hülya: Cinsel olarak erkeğe ihtiyaç duymayan kadınların varlığı Erk'in sarsılması adına ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Sürekli söylediğimiz bir şey var, hep tuzaklar var önümüzde, çok ince tuzaklar var. Bunlara çok dikkat etmeliyiz dediğimiz bir sürü şey var. Mesela bunlardan birisi, lezbiyenler çok erkeksi kadınlardır. Hayır lezbiyenler çok erkeksi kadınlar değildir. Gene cinsiyetçiliğin dayattığı kadınlık rolleri var. Kadınsı olmak. Ben çok kadınsıyım. Ama kendimce öyleyim. Dış görüntüm, makyaj yapmıyor oluşum, saçlarımın kısa olması, sürekli pantolon giymeyi tercih ediyorm olmam benim erkeksi olduğumu göstermez. Bugün bir çok heteroseksüel kadın da aynı biçimde yaşıyor. Çok uzun saçlı lezbiyenler de var. Kadınsı ya da erkeksi olmak öğretilen bir şey olduğu için, biz bunu böyle içselleştirdiğimiz için hep böyle görüp, böyle yaşıyoruz. Sanki görmek istediğimiz buymuş gibi. Ama lezbiyenler gerçek anlamda kendilerini feminist olarak tanımlasınlar ya da tanımlamasınlar cinsiyetçiliğin ve heteroseksizmin karşısındadırlar. Doğal olarak bunların tehdit unsurudurlar.

Nursel: *lezbiyen kimliği saklamak zorunda olmak; bu kimlikten mi korkmak yoksa...*

Hülya: Bunu söyleyebilmek çok zor. Çok fazla

sayıda kadınla Öte-ki Ben projesi nedeniyle konuştum, çok fazla travma öyküsü dinledim. Her şeyden önce durduğum yer nedeniyle onlar adına konuşma yetkisini kendimde görmem. Ama bir çok kadın bundan niye korkar ya da böyle bastırılmış bir korkusu var mı ? Ben var olduğunu düşünüyorum. Bunu homofobik yaklaşımlarda görüyorsunuz. Sizin gözlerinize bakarken ya da işte sizin lezbiyen olduğunuzu biliyorsa, artık o sizin tarafınızdan veya başka bir şekilde açık edilmişse lezbiyen kadınlardan nefret ettiğini ortaya koyabilir. Bu ortaya koyuş başka bir şekilde okunabilir. Mesela ben onu şöyle okuyabilirim. A evet ben aslında kendimde olan böyle yanları hissediyorum ve bunlardan nefret ediyorum. O nefreti anında size yansıtabilir. Ama bu da bir şeydir, bu da etkileşim sürecidir. Orada onu kendi korkusuyla baş başa bırakmak belki acı ama en azından kendi gerçeğine giden yol adına da iyi bir şey olabilir.

Nursel : lezbiyenlik ve feminizm örtüşür mü? Feminizm yıllardır erkeklerin söylediği gibi bir erkek düşmanlığı mıdır?

Hülya: lezbiyenlik ve feminizm çok örtüşen bir şey mi bilemiyorum ama bir çok lezbiyen kadının aslında o az önce belirttiğim gibi bir yanıyla kendisini öyle adlandırın ya da adlandırmasın feminist olduğunu düşünüyorum. Ama heteroseksüel feministlerle lezbiyen feministler arasında çok ciddi farkların da olduğu açık. Her şeyden önde feminist söylem 'kadının bedeni kendine aittir' derken ve bunu yeniden yeniden üretirken biz lezbiyen feministler orada daha önemli başka bir şeyi söylüyoruz. Diyoruz ki kadının cinselliği kendine aittir. Bu çok çok önemli bir fark bence. Yine biz koşullarda, ortamlarda eşitliğin ötesinde başka bir şey daha söylüyoruz, evlilik kurumu çok ciddi anlamda sorgulanmalı ve yok edilmeli. Bunun kadına ne yarar sağladığı ve burada hangi koşulların eşit oluşacağı bence çok ciddi sorgulanmalı. Kadın orada gerçekten hep kendisi olarak var mı yoksa başka bir sistemi yeniden yeniden üretiyor mu. Feministlerin birçoğu özellikle ülkemizde işte seksenli yıllarda feminizm yeni yeni Türkiye'ye girdiğinde ya da işte konuşulmaya baş-

landığında söylediğin gibi hep erkek düşmanı olarak adlandırıldılar. Ama erki reddetmek, ataerkil sisteme karşı çıkmak ve orada kadın varlığını tekrar ortaya koymak bu demek değildi. Bu çok yenilerde anlaşıldı. E tabi o zamanlarda işte bunların birçoğu da gene medyanın ya da işte eski sol hareketlerin dayattığı biçimiyle burjuva hareketlerdi, lezbiyen kadınlardı vb. Birçok feminist bundan çok da korktu. Ama bu günlere geldiğimizde artık pek böyle bir şey yok. Tescillenmiş heteroseksüelliği vardır bir çoğunun belki bu yüzden böyle korkular gütmüyorlar. Kadın kendisi olmayı göze aldığı noktada, her kadın çok farklıdır. İşte lezbiyenler olarak biz bunu söylemeye çalışıyoruz. Yani o yüzden de ben eşcinsel sözcüğünü aslında çok da fazla sevmiyorum. İki benzerin, iki aynının yan yana gelmesi. Oysaki kadınlar, özellikle kadınlar ve lezbiyen kadınlar çok iyi bilirler ki hiçbir kadın diğer bir kadına benzemez. Biz çok çok farklıyızdır. Kişilik olarak çok farklıyızdır. Lezbiyen kadınlar kendi kişiliklerini, kendi varlıklarını çok daha net ortaya koymak zorundalar. Biz çok farklı kadınları severiz. Ben kendimle aynı olan kadını ki aynı olmak zaten ne kadar mümkün burada bilmiyorum ama böyle bir şey mümkün de değil ben kendimden çok farklı bir kadını seviyorum. O da beni çok farklı olduğum için beni seviyor. Bu böyle bir şey.

Nursel :Heteroseksüel kadınların lezbiyen olarak tanınmayı istememeleri nedeni bence hem lezbiyen olmadıkları için hem de heteroseksist baskının yoğunlu olabilir diye düşünüyorum. Bunu da heteroseksüel kadınlarla konuşmak gerekiyor.

Hülya: Evet. Biz kendimizi görünür kılmak zorundalığını yaşarken, hissederken bu bizim için çok önemliydi. Ben, kendimi 1981'den beri aktif kadın politikaların içinde buldum. Kendime feminist dedim. Hatta kendime çok net lezbiyenim demeden önce feministim dedim. Seksen sekizden beri Türkiye'de ki feminist kadın politikalarının içinde çalışıyorum. Şimdi artık kamuya açılan yanıyla da lezbiyen feminist kimliğimizi çok açık kullanıyoruz. Ve bu bağlamda bizim diğer feminist arkadaşlarımızla

çok fazla ortaklaştığımız ve ortaklaşmadığımız, karşı olduğumuz noktalar var. Bunları kadın politikaları içerisinde Türkiye gündemine taşıyıp mutlaka tartışmaya açmak istiyoruz. Onlarla ne kadar ortaklaşabileceğimiz noktasında, şu anda belki çok uzak gibi ama bir çok kişi için çok yakın gibi. Bunun örneklerini de görüyoruz. Ankara'da oluşturduğumuz, bir yıldır çalışmaları devam eden barış platformundaki çalışmalar gayet hoş gitmekte. Hatta belki bazen koskoca bir toplantı içerisinde 'ama işte biz normal kadınlar' diyebilse de birileri 'hayır pardon ben normal kadın değil miyim' diye araya girebilirsiniz. İşte oradaki sözcüklerde vb. seksizmin ne olduğunu çok net ortaya koyabilirsiniz. Bugün barış platformunun bir çok metnine baktığımızda bunlara rastlamamanızın nedeni lezbiyen feministlerin orada varolması.

Nursel: Bildiğim kadarıyla barış platformunun en güzel tarafı da bu farklılıkları ile kadınların bir arada bulunmaları ve kadın bakış açısını ortaya koymaları...

Hülya: Demokrasi nasıl bir şeydir, içini nasıl doldururuz? İşte kadınlar her şeyi yeniden tanımlamak zorundalar. Biz bunun adımlarını atıyoruz. Bu adımlar başkaları için çok küçük gibi gözükse de bence çok çok büyük adımlar atıyoruz. Farklılıklarımızla ama aynılığımızla yan yana nasıl durabileceğimizi gösteriyoruz. Bence işte kadın tarihi öyle çok çok büyük şeylerle yazılmaz böyle minik minik şeylerle yazılır. Kadınlar artık yeter noktasındalar, ben bunu çok yoğun hissediyorum. Hem kendi içinde hissediyorum hem kendi oluşumumuz içinde hissediyorum hem de diğer kadınlarda bunu çok net görüyorum. Kadınlar artık kendi tarihlerini kendileri yazmaya ciddi anlamda kararlılar. Bu kararlılık çok hoş. Bu yüzden de bizim en baştan beri söylediğimiz bir şey var. Anti-faşist bir duruşta yan yana gelemeyeceğimiz hiçbir grup yoktur dedik. Ama önceliğimizi hep kadınlara verdik. O yüzden de biz bu kadınlarla hep yan yana gideceğiz. Başörtüsü nasıl ki o kız kardeşimiz için 'bu benim onurumdur. O yüzden kimse çıkarttıramaz' diyorsa, ya da yine Kürt kız kardeşim 'sadece evde değil her yerde anadil' diyorsa ve bu da onun onuruysa

aynı şekilde bir lezbiyen olmak da benim kimliğim, benim onurum. Artık hiç kimse bana bu da heteroseksüeldir diye bakmayacağı bir dünyanın geleceğini biliyorum ve bunu ortaya koymak için ve bunun olabileceğini göstermek için bu cesaret gibi gözükse de hayır işte buradayız. Öteki kadınlarınkı de cesaret. Yine başörtülü bir kadın kalkıp işte Kur'an-ı Kerim'in formatı çok erkektir diyebiliyorsa, o ne kadar devrimciyse, kadınların hepsini çok devrimci görüyorum bu anlamda. Yani kadınlar isterlerse içlerindeki gücü hayata geçirebiliyorlar. O hayata geçtikten sonra da onun önünde artık hiçbir şey duramıyor. O sular çok hızlı akmaya başlıyor. Önemli olan o damlacıkların hepsini bir araya getirip onu gerçekten çağlayan yapabilmek ve bence biz bunu becereceğiz.

Nursel: Ben biraz da ÖTE-Kİ BEN'e değinmek isterim. Marjinal olduğu düşünülen grup ya da insanların kendilerini görünür kılmaları gerekiyor. Oldukça başarılı bulduğum bir dergi çıkarttınız bize biraz bu süreci anlatır mısın?

Hülya: Çok zor oluşan bir süreçti. Çünkü kadın politikaları her zaman her yerde çok güç. Kadınların bir araya gelip bir şeyler yapması çok güç. Kadın hep susturulduğu için, 'sen beceremezsin, sen yapamazsın' dendiği için bir çok kadın konuşmaya korkar, bir çok kadın yazmaya korkar. Onun içindir ki kadın yazar, kadın şairler, kadın bilim insanları filan vardır.

Nursel: Değil mi hiç erkek doktor, erkek şair dendiğini duymadım.

Hülya: Evet. Öte-ki ben çok zor koşullarda oluştu ve hala çok çok zor koşullarda devam ediyor. Çünkü kadın projelerine destek bulmak, maddi anlamda destek bulmak da çok zor. Derгимizi üç ayda bir çıkartacağımızı söylemiştik. Birinci sayısını ancak basabildik. İkinci ve üçüncü sayısını hala basamadık. İkinci ve üçüncü sayı hazır, elimizde bekliyor. Paramız yok basmaya giremiyoruz. Böylesi bir zorluk içerisindeyiz. Yani işte kendinizi bir yandan toplumun içinde her yerde görünür kılmaya çalışıyorsunuz öteki yandan bunu işte çünkü bir yayın ne

olursa olsun, ne şekliyle olursa olsun bir örgütlenme amacıdır o yayını sürekli hale getiremiyorsunuz. Ve bu çok acı veriyor. Bizim ülkemizin ekonomik koşulları çok belli. O en başta söylediğin bir şey var marjinal olmak, marjinal kılınmaya çalışılmak. Bu bizim için çok ciddi bir tuzak. Biz marjinal değiliz. Karşı çıkışımız tam da bu noktada. Marjinal olmadığımızı dergimizle, yayın organımızla göstermeye çalışıyoruz. Çünkü biliyoruz ki yerel çalışan gruplar her zaman o kadarcık kalmaya mahkumlar. Dergi bu anlamda bizim için çok önemli. Çünkü şu anda çağın getirdiği kolaylıklar olsa da yine de herkesin internet erişimi yok. Öte-ki ben bize çok şey öğretti. Bu dergi Kars'a kadar gitti. Bu dergi Edirne'ye kadar gitti. Bize ulaşan çok fazla kadın var. Bir çok kadının yalnız olmadığını bilme gerekliliği var. Bizim o kadınlara ulaşma zorunluluğumuz var. Bilmiyorum, yani para bulmak gibi bir derdimiz var. Kötü bir şey ama parasız da bir şey olmuyor.

Nursel: Kadınlara asırlardır susturulmaktan kaynaklandığını düşündüğüm kendilerini ifade etmek konusunda sorunları var. Bir başka sorun da literatür incelendiğinde erkek egemen bir literatüre sahibiz...

Hülya: Kişisel olarak benim ne yazarken ne de konuşurken bir güçlük yaşamıyorum. Benim gibi olan çok fazla arkadaşımın varlığını da görüyorum ki bu beni çok mutlu eden bir şey. Bir çok lezbiyen arkadaşımız gerçekten çok iyi yazıyorlar. Şimdi öte-ki ben olarak başka bir projemiz var mesela bir kitap oluşturmak istiyoruz. Sonra literatürde ki başka kitapları Türkçe'ye kazandırmak istiyoruz. Dil konusunda söylediğin şeye katılıyorum. Mesela ben kendi adıma şöyle bir şey uyguluyorum. Dergide onu özellikle rica etti ama arkadaşlar derginin genel formatını bozmak istemedikleri için onu yapmadılar. Mesela ben yazarken asla büyük harf kullanmıyorum. Noktalama işaretleri filan da benim umurumda değil. Çünkü benim vurgulamamın ötesinde okuyanın vurgulamasına bırakmak benim için çok daha önemli. Ne diye noktayı ben buraya koyuyorum diye dayatayım ki. Noktayı isteyen istediği yere koysun. Ünle-

mi isteyen istediği yere koysun. Hep biz bize dayatılan kurallar içerisinde bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Bu anlamda biraz anarşistlik yapıyorum. Ben böyle yazıyorum. Hatta böyle yazdığım zaman uyarılar da oluyor. Noktaları, virgülleri koysan da neyin nerde olduğunu anlasak. Diyorum ki biraz yorulacaksınız. Yine çok eril olduğunu düşündüğüm sözcükleri mümkün olduğunca kullanmamaya çalışıyorum. Gündelik hayatta da bunu yapmamaya çalışıyorum. Ama bu benim çocukluğumdan gelen bir şey. Kadın bilinci edinmekle çok ilgisi olmayan ama edindikten sonra da pekişen bir şey. Örneğin özellikle küfreden kadınlar gördüğüm zaman hayretler içerisinde kalıyorum.

Nursel: Çünkü bütün küfürler kadınları aşağılar. Bunu tartıştığımız ortamlarda erkeği aşağılayan küfür olarak .bneyi örnek gösteriyorlar. Oysa bne edilgenlik boyutuyla (kadın toplumsal normlara baktığımızda edilgen nitelendirildiği için) yine dolaylı da olsa kadını aşağılayan bir küfür gibi geliyor bana...

Hülya: İbne aslında erkek eşcinsel arkadaşlarımızı aşağılamak adına kullanılan bir sözcük. Yani genel anlamı ile öyle. Ve onların şöyle bir şeyi var; bu bana çok da doğru gelen bir şey değil ama onlar böyle yapıyorlar, başka yapan insanlar da vardır bilemiyorum. Olumsuz olumlayarak olumluya varmaya çalışıyorlar. Oysaki olumsuz olumlanmaz. Olumsuzun ne kadar olumsuz olduğunu sorgulamak da lazım.

Nursel :Kadının tercih ettiği yaşam biçimiyle çocuk doğurması arasında ki ilişki konusunda neler düşünüyorsun? Bu dünyaya bir çocuk getirmenin akıllıca olduğu söylenebilir mi?

Hülya: Seninde söylediğin gibi kadının lezbiyen, heteroseksüel ya da biseksüel olması çok çok önemli değil. Bence kişisel talepler, öznel istekler devreye giriyor. Yani çocuk sahibi olmak istiyorsa lezbiyen olması da buna engel değil, olur. Suni döllenmeyle olur, bir erkekle sadece bunun için bir arada olur ya da evlat edinerek olur. Kaldı ki bu lezbiyenler arasında hem Türkiye'de hem dünyada çok tartışılan bir şey. Ama ülkenin yasal koşulları da çok önemli. Eğer buna lezbiyenler açısından

bakıyorsak bizim ülkemizde yaşanmış çok ciddi bir şey var. Yargıtay'ın onadığı ve emsal teşkil edecek bir dava var. Bir anne lezbiyen olduğu gerekçesiyle çocuğunun velayetine sahip çıkmadı. Örneğin boşanma davalarında nafaka olarak yüksek meblağda nafaka talep ediliyorsa erkek, karım lezbiyen deyip çocuğun velayetini alarak nafaka vermeyebiliyor. Ben çocuk sahibi olmak ister miyim? Evet kendim doğurmak adına değil ama çocukları çok sevdiğim için evet istiyorum. Bir bebeği büyütmeyi çok istiyorum ancak bu durumdayken bu ülkede böyle bir şeyin mümkün olamayacağını da biliyorum. Bu dünyaya bir çocuk getirip getirmeme konusu çok tartışmalı bir şey. Orada dünyayı nasıl algıladığım, varoluşa nasıl baktığım ya da işte yaratan, yaratılan ilişkisi var mı yok mu gibi mistik yanlara da kayabiliriz. Benim bir düşüncem, bir fantezim var. Bunu bir çok arkadaşım da paylaştım. Niye bilmem ama siyah bir bebek hayalim var. Galiba ben ayrılıkçı bir lezbiyenim, orada da bir ayırım yapıyorum ve kız bebek diyorum. Şimdi mesela biliyorsun Nijerya'da evlilik dışı çocuğu olan kadının iki yıl emzirme süresi sonunda taşlanarak öldürülecek. Keşke buna engel olunabilse. Uluslar arası çapta eylemlilikleri devam ediyor. Umarım o kadın bundan kurtulacak ama böyle bir bebek. Filistin'de, Afganistan'da hala açlıktan, savaştan vs. mağdur durumda kalmış bebekler var. Bu bebeklere kim bakacak. İnsan sevmek, insan yetiştirmek, insanla birlikte büyüme. Ben bunun olabilirliğini düşünüyorum. Sadece bir bebek için bu ülkeyi terk etmek de istemiyorum. Çünkü sokaklarda yapacak işlerim var hala.

Nursel: Medya...

Hülya: Bu ülkede ikiye bölünmüş bir çok yerde yaşadığımızı biliyoruz. Tabii ki sadece biz lezbiyenler olarak ezilmiyoruz. Bu ülke ezilen, yok sayılmaya çalışılan, çok çok fazla kadın

var. Bizler de onlardan birisiyiz. Ama özellikle medyanın içerisinde çıkan ve moda olmuş haliyle yaşanan, dayatılan ya da işte yaratılmaya çalışılan statikler var. Bir gay imajı çiziliyor. Ya da medyanın son zamandaki saldırılarından ki ben saldırı olarak görüyorum yine tırnak içinde söylüyorum çıkartılan uyum yasalarıyla bağlantılı halkın kulağı üç, dört yıldan daha fazla süre eşcinselliğe, lezbiyenliğe alıştırmaya çalışılıyor. Sanat dünyası içerisinde, sanat dünyasının altını çiziyorum, bunun içerisindeki erkek eşcinseller ne kadar popüler olmuşlar, nerelerdedir. Oldukça efemine tipler görüp, onların esprilerini dinleyip, okuyoruz. Gözümüzün önünde hep bunlar var. İşte o ısrarlı biçimiyle onlar ne kadar marjinal bir kesim? Sürekli bizi götürdükleri bir nokta var. Bunlar kendi alt kültürlerini oluşturacaklar, bunlar kendi gittolarını oluşturacaklar. İşte bunları öyle bir yere kapatalım. Kendini görünür kılmamanın sıkıntılarından birisi de bu. Onların dışında bir varlık biçimi, onların dışında bir varlık oluşu içerisindeysen 'ha evet aslında ne kadar da sıradan insanlarmış' bunu yerleştirmek çok önemli bu yüzden de görünür olmak ısrarla çok önemli. Bu insanlar seyirlik hayvanlar değiller. Başkaları için bir şey söyleyemeyeceğim ama lezbiyenler gayet sıradan kadınlar.

Nursel: Benim dikkatimden kaçan ya da özellikle belirtmek istediğin bir şey var mı?

Hülya: Yarın her şey daha güzel olacak. Ben bundan umudumu kesmiyorum. Kadın dayanışmasına mutlaka inanıyorum ve bu gücümüzdür demeye devam ediyorum.

Nursel: Bu söyleşimiz için sana çok teşekkür ediyorum Hülya. Umarım bu mücadele devam ettiği sürece hepimiz için her herşey daha güzel olacak.

Hülya: Ben de teşekkür ederim.

effulia-RA

sen
güneşi mesken tutan deniz kızı
benden öğrensın herkes varlığını
benden bilsın en okyanus sevdayı

sen effulia-RA
güneşın doğduğu yerde
tanrıyı arayıp
battığı yerde
tanrıyı bulanların ırkındansın

güneşın ilk ışınlarına
ilk defa yemin ettim
ateş közlerinde kaldı yüreğim
ve sen
ilk kıvılcımıydın destan gülümsemelerin

rüzgarın ateşi öptüğü yere
ismini verdiler
ve ben
güneşın ilk ışınlarına
seni sevdim dedim
seni sevdiğime dair yemin ettim effulia-RA

dicle'ye sevdalı ozanlar
sürüldüler
lanetlendiler topraklarından
gül ve bülbül yuvası asma bahçelerinden
sürgünlerde büyüdü ezgiler
ve imgeler
ve kelimeler
yıllardır o lanetin altındaydım
ah Tamara dedim
ah Xêce dedim
ah Zin dedim
şimdi lanet kalktı
sürgünlerden döndüm
kuşlar kadar özgür
maviler kadar tutkunum sana effulia-RA

yanılmazım bugün
barışa ve aşka dair
her sevişim bir öpücük kadar
masum
her aşkıım
dicle kadar asi ve akıcı
bereketli ve umut dolu
ve umudum sendin effulia-RA
her esmerin ve beyazın

gölgesi siyahtı
ben gölgenden tanıdım seni effulia-RA
dicle gölgesizdi biliyorum
gölgesini surlar almıştı
sen effulia-RA
gölgesiydin diyarbakirin
sınırlara inat
sınırsızlığa hasret

güneş omuzlarından yükselir şafağa
ve sen
güneşten önce doğarsın umutlarıma
gün boyu aydınlığına sığınırım
kamaşmalarını severim gözlerimin
aydınlığını severim effulia-RA
sen aydınlığımsın effulia-RA

aşksın
sevdasın
Hayyam gözüyle vurgunduk şaraba
ve cihana
tanrının günah hilesine gelmeyeceğim
daha çok koşacağım güneşe
daha çok ve daha sıkı
tutacağım senin elinden effulia-RA

güneşe şarabı sunanlar
kovuldular cennet bahçelerinden
asaletlerini aldılar insanlıktan taraf
işte
asalet asilikten doğar o günden beri
ve ben asi gözlerini sevdim effulia-RA
asi gözlerinde şarabı sevdim effulia-RA
bir de neyi sevdim biliyor musun
dudakların şarap ıslaklığındaiken
güneşe karşı öpmeyi sevdim

ulaşmak için sana
güneş sahillerinde yürüdüm
ayaklarım şişinceye kadar
çatlayıp kanayıncaaya
yaralar kabuk bağlayıncaaya
kabuklar atıncaaya kadar yürüdüm
yürüdüm yürüyünceye kadar
yürüdüm sana varıncaaya kadar effulia-RA
sınırlara inat
sınırsızlığa hasret

2001 / mardin- Sadun ERTAŞ